

Regionalgeografi i Europabiblioteket - 5 anmeldelser

Brandt, Jesper

Published in:
Geografisk Orientering

Publication date:
1984

Document Version
Tidlig version også kaldet pre-print

Citation for published version (APA):
Brandt, J. (1984). Regionalgeografi i Europabiblioteket - 5 anmeldelser. *Geografisk Orientering*, 14(6), 404.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain.
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact rucforsk@ruc.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Sten Marcher Thorngren: Luxembourg, 80 s., ill., kr. 94,50.
Flemming Lundahl: Grækenland, 96 s., ill. kr. 98,00.
Kjartan Simonsen: Østtyskland, 96 s., ill., kr. 98,00.
Sigurd Bo Bojesen: Jugoslavien, 96 s., ill., kr. 98,00.
Heino Døyggaard: Danmark – set udefra, 96 s., ill., kr. 98,00.

Det sete afhænger af de øjne der ser; men når man skal beskrive et land, er det alligevel den samme virkelighed, vi tager udgangspunkt i. Denne spænding er baggrund for, at man i en regionalgeografi ikke blot kan nøjes med en gang snik-snak om de første de bedste indtryk af et land. Man må være meto- disk og målrettet og udfolde en vis kritisk sans, når man skal udvælge, hvad der skal beskrives som typisk. Sådanne over- vejelser er tilsyneladende ikke gjort ved tilrettelæggelsen af serien Europa-biblioteket. Derfor er den som regionalgeografi betragtet generelt dårlig.

Af de 5 nyudkomne hæfter i serien placerer Thorngreens »Luxembourg« sig klart i bunden: En naiv, rosenrød og ind imellem selvfalslørende skildring af den beskyttede verden, som en dansk EF-udsending befinder sig i. Han mærker ikke krisen, og derfor er Luxembourg »landet krisen gik udenom«. De sociale og økonomiske modsætninger, bl.a. til de talrige gæstearbejdere, interesserer ikke som andet end noget der giver billig og villig arbejdskraft samt lokalkolorit.

Lundahls »Grækenland« er bedre. Der er nogle gode beskrivelser af centrale produktionsområder (oliven og alumin- ium), af levevilkår, familieliv m.v. De historisk-politiske forhold er noget rodet gennemgået, og forfatterens tydelige EF-begej- string har nok gjort sit til, at EF fremstilles som Grækenlands redning. På bogens sidste side udtaler »en menig græker«, at »Grækenlands indtræden i EF er den vigtigste begivenhed i det moderne Grækenlands historie«. Er han typisk? Åbenlyst nej; EF-modstanden er massiv. Var han typisk, ville meget i dagens Grækenland se anderledes ud end det gør.

Simonsens »Østtyskland« gør krav på en nærmere omtale. Forfatteren har tydeligvis ikke forstået den historiske materi- alisme, som i DDR lægges til grund for opfattelsen af histori- ens gang og socialismens placering heri. Denne historieop- fattelse udlægges (s. 29) filosofisk-idealistisk som en tros- og moralsk sag. Men Kjartan Simonsen har besøgt landet og talt med mange mennesker. Han har konstateret, at det store fler- tal er ganske tilfredse med tilværelsen, og at de tænker, handler og organiserer sig anderledes end vi gør i Danmark. Dette har han forsøgt at skildre og forklare så redeligt som muligt. Det er der kommet mange gode ting ud af, f.eks. en samtale med en bonde, der tidligere havde en middelstor gård og derfor kun modstræbende gik med i kollektiviseringen i 1961; hans kritik af arbejdet i kollektivet førte til, at han blev valgt som formand. Mange andre emner, der er centrale for forståelse af de særlige forhold i DDR, socialsystemet, indu- strikombinater, løn og priser, forsvar og de særegne forhold omkring Berlin, behandles til dels på samme måde. Desværre er mange af billederne ude af samklang med, ja nogle steder i direkte modstrid til bogteksten. Selvom Europa-serien i sit grundlag er borgerligt orienteret, er det altså pudsigt nok ikke gået ud over DDR-hæftet! Er det mon fordi der her ikke er noget borgerskab, fra hvis synspunkt man kan skildre landet?

Bojesens »Jugoslavien« giver efter en kort introduktion om Ti- to og hans betydning og en gennemgang af de forskellige re- publikker. De store naturmæssige og historiske kontraster understreges, så man forstår de mange modsætninger, der gør det svært at holde sammen på landet.

Jugoslaviens særlige selvforvaltningssystem beskrives i kontrast til den stivhed, der prægede den planøkonomi, som det afløste. Fordelen, det udviklede selvstyre, fremhæves. Ud- viklingen af stadig større regionale modsætninger nævnes, men sættes ikke i forbindelse med selvforvaltningssystemet. F.eks. forklares urolighederne i Kosovo i 1981 som et udslag af kulturel undertrykkelse af den albanske befolkning – »til

trods for, at store midler ... blev stillet til rådighed for udviklin- gen i Kosovo«. Oplysningen er misvisende. Faktisk øgedes den sociale ulighed, således at socialproduktet pr. indbygger i Kosovo i 1979 var 28% af gennemsnittet for hele Jugoslavi- en – og kun 14% af den rigeste republik Sloveniens. Dette var en klar konsekvens af, at planøkonomien var afløst af selvfor- valtningen. Fra et geografisk synspunkt ville sådanne forhold være værd at udbyde for at kunne vurdere sammenhængen mellem regionaludvikling og økonomisk system.

Der er gode afsnit om industri, handel, arbejdsløshed og gæstearbejdere, samt en lidt kalejdoskopisk beskrivelse af de områder, der ligger langs Adriaterhavsmagistralen. Sidste afsnit handler om Jugoslaviens status som alliancefrit land. Bogen afsluttes med et udmærket register.

Med de nævnte forbehold alt i alt en god introduktion til det sammensatte Jugoslavien, ikke mindst fordi bogen hører til de mere »geografiske« i Europabiblioteket.

Heino Døyggaards bog om Danmark adskiller sig væsentligt fra de andre, idet den er opbygget som en debatbog med ud- gangspunkt i de opfattelser af Danmark, som udlændinge kommer med. Ideen er god, men resultatet rodet: »Danmark set udefra – til forskellige tider, Danmark set med skæve øjne, En halvø og ca. 500 øer, Mønsterdemokrati eller ... en nation af småsvindlere? Ni års skolegang for alle, ... og ud i arbejds- løsheden« – er overskrifterne i bogens første halvdel. Den refererer Janteloven som en typisk dansk holdning, men er selv et eksempel på denne: Vi danskere skal ikke tro vi er noget! Afsnittet »En nation af småsvindlere?« er ubehageligt, fordi det fokuserer på enkeltpersoners småsvindel, især bistas- dklienters, mens kapitalejernes mere eller mindre legale stor- svindel ikke nævnes. Til gengæld er der gode afsnit om ung- domsarbejdsløshedens konsekvenser for uddannelse, fritid, familieliv m.v. Det afsluttende register indeholder gode stati- stiske oplysninger. Som debatoplæg tror jeg bogen kan være god – også i geografiundervisningen – men skal debatten ikke blot føre til yderligere forvirring, vil det kræve, at læreren selv er i stand til at udrede de vanskelige tråde.

Jesper Brandt, lektor ved Roskilde Universitetscenter

Klavs Nielsen: Kultur og kredsløb. Grundbog. Gyldendal 1984. 63 s., ill. Hft. kr. 85,00.

I Gyldendals informationsmeddelelse angives, at »bogen be- handler menneskets økologi på en helt ny måde«. Men reelt behandles menneskets økologi slet ikke. Titlen »Kultur og kredsløb« er ganske misvisende. Der er tale om en gennem- gang af kredsløb i naturen, hvor kulturen kun flygtigt berøres, og da som et naturstridigt og uordentligt fænomen – noget som vi mennesker skulle have til fælles med livløst stof!

Det væsentligste kulturøkologiske kredsløb nævnes end ikke: Energi og råstoffer, der forarbejdes i produktionen, for- deles til forbrug og ender som affald, der igen overlades til na- turen. Det turde dog være centralt for at kunne forstå frem- komsten af »teknosfæren«.

Bogen postulerer en sammenhæng mellem artsrigdom og stabilitet, en påstand, der i dag blandt økologer betragtes som tvivlsom. Et afsluttende afsnit om udvikling af arvean- læg indeholder flere problematiske påstande.

Illustrationerne er af vekslende karakter, fra simple kasse- diagrammer til kredsløbsfigurer i næsten kunstnerisk udførel- se. Der er knyttet AV-materiale til grundbogen.

Det angives, at bogen skulle kunne anvendes til geografi i 8.-10. klasse samt HF. Det håber jeg ikke, at nogen finder på. Den formidler ingen forståelse for de geografiske sammen- hænge, der knytter sig til »kultur og naturens kredsløb«. Den afspejler snarere den mur mellem natur- og samfundsviden- skaberne, som det bl.a. er geografiens opgave at nedbryde.

Jesper Brandt